

SZINOPSZIS

Egyéni és kiscsoportos fejlesztés a kooperatív tanulás segítségével, a könyvtár adta lehetőségek keretei között a formális, iskolai oktatást segítő felkészítés

**Készítette: Rácz Tímea
Salgótarján**

Gyakorlati tapasztalatok

Tárgy: A TÁMOP 3.2.4/08/2-2009-0001 Nevelési Tudásdepó című projektben kifejlesztett, *Egyéni és kiscsoportos fejlesztés a kooperatív tanulás segítségével, a könyvtár adta lehetőségek keretei között a formális, iskolai oktatást segítő felkészítés* mintaprogram kipróbálásának gyakorlati tapasztalatai.

A program célja: A kooperatív tanulás segítségével az egyén tanulási céljainak megvalósulása érdekében működő közösségek kialakítása, az empátia, a tolerancia és a szociális készségek fejlesztése. Az induló szintek különbségének csökkentése, az egyéni fejlődésért való felelősségvállalás kompetenciájának megszerzése.

Az egyén szociális készségének fejlesztése a csoporttagokkal együttműködve. A kognitív készségek aktivizálása és fejlesztése.

Kipróbált modulok:

1. Adatok, adatbázisok
2. Olvasmányélmények feldolgozása
3. Digitális eszközök használatának lehetőségei

A kipróbálás helyszíne: SKÁID Beszterce-lakótelepi Tagiskola Könyvtára

Időtartam: 30 óra

A foglalkozást tartó pedagógus/könyvtáros: Rácz Tímea

Részvevők: Az iskola tanulói, negyedikes, hatodikos és nyolcadikos tanulók.

Tapasztalatok, eredmények:

A mintaprogram kipróbálását modulonként végeztem, az egyes témaköröket egymás után, folyamatban próbáltam ki. Így élményeim megírásában is ezt a sorrendet követem. Egy modult több foglalkozásra bontottam, s egy-egy feladatot több csoporttal is elvégeztem, mintegy kontrollcsoportként felhasználva.

Saját oktatási gyakorlatomban hangsúlyt helyezek a kompetenciák széles körű fejlesztésére. Iskolánk profiljából adódóan kiemelkedik a matematikai, digitális és kommunikációs terület. A digitális kompetenciák hatékony fejlesztésének köszönhetően az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használójává válnak tanulóink, megszerzik azt a képességet, hogy a munkában,

a szabadidőben és a kommunikációban hatékonyan alkalmazzák a megszerzett ismereteiket. Intézményünk célja az önálló, logikai és alkotó gondolkodás megalapozása, illetve fejlesztése, továbbá az információhoz jutás, az önálló ismeretszerzésre való képesség megalapozása és fejlesztése. Az elméleti megközelítést tevékenységközpontú tanulásszervezéssel teszem élményszerűvé a mindennapokban is, így a diákoknak nem ismeretlenek a kooperatív tanulástechnikai módszerek. Nem idegenkednek a csoportos, páros vagy akár az egyéni munkától. Mindezt figyelembe véve nem volt nehéz feladat a mintaprogram kipróbálásakor.

A helyszín majdnem minden esetben az iskola könyvtára volt, kivételt jelentett az a foglalkozás, ahol egyszerre több számítógépet kellett használni. Mivel az iskola könyvtárában csak néhány számítógép található, ezért ezeket az órákat az iskola informatika termeiben tartottam, ahová előzetesen a szükséges dokumentumokat, könyveket előkészítettem. Ezt részletesen később mutatom be.

1. modul

Az első modult 12 éves és 14 éves diákkal is kipróbáltam.

Az *első* feladatnál számomra a legfontosabb felismerés az volt, hogy egy egyszerű adatbázist milyen könnyedén hozhatunk létre. Elsőként a hatodik évfolyamos tanulókkal próbáltam ki a programot, majd később sor került a nyolcadikos diákokra is. Az életkori sajátosságokból eredően előre számítottam a feladatmegoldásnál adódó különbségekre, melyek később igazolódtak is.

A táblázat egyes részeinek kitöltése önálló munkában nem okozott nagy nehézséget egyik korosztálynál sem, talán csak az osztályozás volt az a pont, ahol megmutatkozott ki mit hogyan rangsorol.

A kisebbeknél a feladatot először közösen megbeszéltük, majd időkeretet állítottam a végrehajtáshoz. A nagyobbaknál a feladat elejénél nem szakítottam külön időt a megbeszélésre, úgy gondoltam kellő tapasztalattal rendelkeznek az utasítás értelmezésében.

A megoldás során a tanulók aktívan, csöndben dolgoztak, igyekeztek pontosan, figyelmesen kitölteni a fénymásolt lapokat. Bár egyes diákoknak az egyszerű kérdések is fejtörést okoztak, ami az önismereti hiányokra világított rá. Nagy tanúság számomra, hogy melyik tanuló mennyire tudja önmagára vetítve osztályozni a kérdéseket. A megbeszélésnél volt néhány tanuló, aki meg is fogalmazta, hogy ő alig ismeri önmagát, hiszen a legegyszerűbb kérdésre is nehezen találta meg a megfelelő választ/rangsort.

Nagyon ötletes kérdések születtek a feladat c) részében mindkét korcsoportnál. Megfigyelésem szerint a diákok szívesen vették ezt a fázist, amikor ők maguk alkothattak olyan kérdést, amelyet majd fel is használnak. A csoporttagok érdeklődő figyelemmel követték egymás kérdését. Érdekes volt figyelni a nyolcadikos gyerekeknél, hogy mennyivel jobban ismerik egymást, mint a kisebbek.

Érezhető volt a szoros baráti kapcsolódás, amely az együtt eltöltött éveknek köszönhető. Ezt követően megbeszéltük az adat, adatbázis fogalmát, illetve kitértünk más adatbázisokra is. Itt egy kicsit elkanyarodtunk a mintaprogram feladatától, de úgy gondolom érdemes volt kitérni, mert a könyvtári adatbázisok témaköre egy könyvtári környezetben elengedhetetlen.

A d) feladatrész szerint párokba kellett rendeződni. Ehhez nem szabtam kritériumot, szabadon választhattak párt, így azonban – a hatodikosaknál – a barátok együtt maradtak, s nem adott lehetőséget arra, hogy a csoport különböző tagjai jobban megismerjék egymást. A nagyoknál a szoros baráti viszonyrendszer nem bomlott meg annak ellenére sem, hogy esetleg valaki mást választottak párnak. A közös érdeklődés és bizalom jelentős tényezőként volt jelen, melyben megmutatkozott az empátia, és a konfliktuskezelő képesség.

A diákok együtt dolgoztak néhány percig, egyeztették a válaszokat, keresték a közös és az ellentétes pontokat. Az időkeret lejárta után kérdéseim által beszéltek meg a szélsőségeket, az eltérő válaszok okait. A feladat hosszúira sikeredett a kisebbeknél azért, mert kevésbé ismerték egymást, még a barátok is, s erről beszélgettek; a nagyobbaknál pedig azért, mert bár jobban ismerték a másikat, mégis voltak olyan pontok, amit nem úgy gondoltam egymásról, s ezt hosszasan tárgyalták.

A feladat zárásaként megbeszéltük az átlagszámítás menetét, s mindenki elvégezte kalkulációt. A párokat újra megkértem, hogy hasonlítsák össze a kapott pontokat, figyeljenek az azonosra és a szórásra.

A tapasztalat szerint a gyerekek kimondottan kedvelik a páros munkát.

A második feladathoz újra párokba kellett rendeződni, de itt már nem hagytam a diákoknak a szabad választás lehetőségét, ezért a már meglévő párokat kértem meg, hogy álljanak körbe úgy, hogy a korábbi párok egymással szemben helyezkednek el. Ezt követően a belső kört megkértem, hogy lépjen mindenki egyet jobbra, s máris létrejöttek az új párok.

A tanulók megkapták a feladat szöveges részét és a hozzá tartozó táblázatot. A szöveget párban értelmezték, elemezték, majd a kérdések megválaszolását is kettesével kezdték el. A feladat nagyfokú koncentrációt igényelt a tanulóktól. A látszatra egyszerű szöveget nemcsak a kisebbek, de a nyolcadikosok is nehezen tudták feldolgozni. Kértem a tanulókat, hogy kiscsoportban próbálják megalkotni a javított állításokat. A kiszabott időt követően sorban végigvettük a mondatokat, s minden kiscsoport elmondhatta gondolatát. A 12 éves tanulók közül csak néhányan mondták el logikus érvekkel alátámasztott véleményüket, bár azt a többiek el is fogadták. A nagyobbak pontosabban fogalmaztak, de nekik is voltak az érvelésnél problémájuk.

Kifejezetten nehéz volt ez a feladat a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók számára. Érdekes volt figyelni, hogy a szoros értelemben vett tananyagmentes foglalkozáson mennyire figyelnek egymásra a diákok. Még ha nem is egyénileg alkották meg a hibás állítások javítását a diákok, mégis a

cselekvésben minden gyermek részt vett, mindenki aktív volt, még az önálló gondolatok ellenére is. Senki sem nyavalygott, senki sem akarta csak úgy egyszerűen feladni a feladatot. A cselekvésbe mindenki bevonódva, abban feloldódva vett részt.

A *harmadik* feladat táblázatát lelkesen fogadták a foglalkozáson részt vevő gyerekek, akik 10- 12 évesek voltak. A feladatot két csoporttal dolgoztam fel (negyedik és hatodik osztályos tanulókkal). Az adatbázis feltöltése előtt közösen meg kellett beszélni a feladatot, az igen válaszok jelölési módját. Erre főként a kisebbekkel volt szükség. Miután mindenki válaszolt önmagára vonatkoztatva párt kellett keresnie, s vele kitölteni. A párválasztás tetszőlegesen történt. A társal való feldolgozás egy kicsit hosszabb időt vett igénybe, de a gyerekek szívesen kérdezték egymást. Forgószínpadszerűen került sorra több tanuló megkérdezése is. Ahogyan egyre több diákkal kerültek kapcsolatba, egyre rutinosabban tették fel a kérdéseket egymásnak. Érezhetően belejötték a kérdőív használatba. A foglalkozás keretében fejenként csak hat választ dolgoztunk fel. Frontális munkával megbeszéltük a százalékszámítás menetét, s mindenki önállóan végezte el azt. Az eredmények lejegyzését követően beszélőkorong módszerével beszéltük meg a kapott eredményeket.

Számomra a feladat elsőre rövidnek tűnt, de a többszörös pármunkával elhúzódott az idő. Ám ez az idő megtérült, hiszen a gyerekeknek folyamatosan figyelni kellett a társukra, önmagukra, így a kooperatív munka maximálisan elérte célját. A tapasztalatokat a reflexiókon keresztül a hétköznapi helyzetnek megfelelően dolgoztuk fel.

A *negyedik* feladatot hatodikos és nyolcadikos gyerekekkel dolgoztam fel külön-külön, a nyolcadikosaknál egyszerre a modul utolsó feladatával. Először a véletlen csoportalakítás módszerével rendeződtek a tanulók párokba, majd mindenki megkapta a feladathoz tartozó táblázatot. A feladat b) részét párokba rendeződve, de önállóan oldották meg. Az összeadást is csendben egyénileg végezték el – a hatodikosaknál egy kicsit lassabban folyt ez a munka –, de az ellenőrzését már párban megbeszélhették a diákok. A véleményformálásnál segítették egymást, főként a gyengébb szövegalkotó diák támaszkodott társára, így inkább annak vélemény tükröződött a válaszokban. Az érvelési technika a tanulásban is gyengébben teljesítő diákoknál ment nehezebben. Volt olyan csoport/pár, akik közösen úgy alkották meg a válaszukat, hogy az ügyesebben fogalmazó diák segítette a gyengébbet a gondolatai megfogalmazásában, de volt olyan is, ahol csak az egyik fél volt aktív, míg a másik csak elfogadta a véleményt.

A feladat zárásaként közösen beszéltük meg a válaszokat, a tanulók szóbeli kiegészítésekkel támasztották alá a leírt gondolataikat. A hirdetés célját is nagycsoport szinten beszéltük meg, melyet már ügyesebben meg tudtak fogalmazni.

A modul *ötödik* feladatát csak a nyolcadikos tanulókkal végeztem el. A ráhangolást követően párokat alakítottunk ki a „fogd meg a spárga végét!” technikával. Ezt kimondottan élvezték a diákok. A táblázat kitöltését az így megalkotott párokban végezték el. Az elsőnek kiszabott időkeret kevésnek bizonyult, így azt módosítanom kellett. Mielőtt továbbhaladtunk volna a feladatsorral megbeszéltük, hogy milyen ötletek születtek. A régebb óta egy tanulócsoporthoz tartozó diákok is rácsodálkoztak egy-egy társuk kreativitására, leleményességére. Ezt a diáktársak rögtön meg is beszéltek, s szinte értékelték egymást. A feladat c) részét rövid felkészülést követően szóban ismertették a tanulók. A feladat utolsó része kisebb fejtörést okozott a diákoknak, de ügyesen megoldották ezt a kérdést is.. Tapasztalatom szerint a nagyobb diákoknak a szóbeli véleményformálás, szövegalkotás könnyebben, lendületesebben teljesíthető. A foglalkozás végére jó hangulatú beszélgetés alakult ki, melyet az értékelés zárt.

Ebben a modulban főként az egyéni és a páros munka volt előtérben.

Itt a szerepem nem a hagyományos értelemben vett tanár volt, hanem a foglalkozásvezetőként voltam jelen. Ez a diákoknak is jobban tetszett, éppen ezért vettek szívesebben részt a foglalkozásokon. A modul feladataival megvalósult a tevékenységközpontú tanulásszervezés, hiszen a diákok észre sem vették, mégis megtanulták az adat, adatbázis fogalmát, illetve annak hasznosságát, használatát. Mindezen túl fejlődött a szövegalkotási képességük, még annak a tanulónak is, aki kevésbé kapcsolódott be ebbe a tevékenységbe. Látva, hallva a jó megoldásokat a diáktársaitól mintaként használhatja későbbi tanulmányai során. Mint segítő a háttérből támogattam a tanulókat, csak a legszükségesebb esetekben avatkoztam egy-egy páros munka folyamatába.

Az értékelés tekintetében nekem főleg a megfigyelő szerep jutott, de a dicsérő, motiváló szavak sem maradtak el. Fő hangsúlyt az önértékelésre helyeztem, bár volta esetek – elsősorban a kisebbeknél – ahol kiigazításra, helyesbítésre is szakítani kellett időt. Az önértékelésnél egy árnyalt fejlődési folyamatot tűztem ki célul, melyet a későbbi foglalkozások során mélyíthetnek a tanulók.

2. modul

A modul feladatit vegyesen végeztem el csoportjaimmal. A feladatok roppant élményszerűek, valóság-hűek voltak, s ez a diákoknak is nagyon tetszett.

Az *első* feladatnál a ráhangolást követően a csoportalakítást egyszerűen véletlen színkártya húzással oldottam meg a 12 éves gyerekekkel. Három kiscsoportot hoztunk létre. Kiosztottam a feladat szövegét és a hozzá tartozó kérdéseket, majd szinte azonnal létrejött a csoporttudat. A diákok

tanulmányaik során többször találkoztak már kooperatív technikákkal, ezért szinte rutinszerűen osztottak ki egymás között a különböző feladatokat (pl. csapatkapitány, írnök, szónok, időfelelős) – bár erre én nem kértem őket. Ez a viselkedés meglepett, mert nem számítottam rá, de így az én feladatom könnyebb lett, ezért hagytam a csoportönállóságot.

A szövegek feldolgozásához lelkesen kezdtek, majd szinte lázasan kezdtek a rajzhoz és a szöveges feladatok elkészítéséhez. A tagok egymás között jól felosztották a különböző munkákat, így mindenki a saját képességeinek és erősségeinek megfelelően vehette ki a részét a feladatból. Miután lejárt az időkeret, megkértem a csoportokat, hogy egyenként mutassák be a történetet, majd a rajzot és válaszolják meg a kérdéseket. A csoportok koncentráltan figyelték egymás történetét, az ahhoz elkészült rajzokat. Elsőként mindig az adott csapat válaszolhatta meg a kérdéseit, majd kiegészítésként a többiek is hozzáfűzhettek gondolatokat. Nagyon ötletes és logikus válaszokat adtak a gyerekek a félreértés okaira és roppant praktikus tanácsokat írtak a további hibák elkerülésére. A kettő között szinte minden csoport jól látta az összefüggést.

A feladat valóságyszerűsége tetszett a gyerekeknek, a világos és egyértelmű fogalmazásra jól rávilágított. A foglalkozáson részt vevő diákok az élethű példának köszönhetően felismerték a fogalmazások egyik fontos elemét, az egyértelműséget, érthetőséget. Ő maguk fogalmazták meg, miért fontos ez a hétköznapi helyzetekben is. Ebben a konstruktív tanulási folyamatban a tanulók együtt vettek részt másokkal együttműködve, melyhez az életszerű helyzetek segítették őket.

A *második* feladatot 14 éves tanulókkal dolgoztam fel. A feladat igazi nevelési feladat volt számomra. A valóságosnak tűnő szituáció a diákokat is meglepte. Első benyomásaikat párban beszéltek meg, majd nagycsoportban is kibeszéltük a gondolatokat. Nagyon jól megfogalmazott véleményeket alkottak a gyerekek, melyeket életkoruknak megfelelően fogalmaztak meg. Volt néhány kérdés melyben ütköztek a vélemények, de a konstruktív vita módszerével jól feldolgoztuk azokat. A különböző nézőpontokba való helyezkedés lehetőséget adott a több szempontú megközelítésre, így azok a tanulók is aktív részesei lehettek a foglalkozásnak, akik kevésbé voltak empátikusak az adott helyzet iránt.

A foglalkozás alatt a háttérben maradtam, a gyerekek aktivitása kapott teret. Vitakultúrájuk elég fejlett volt ahhoz, hogy egymást kiegészítve, vagy éppen az ellenkező álláspontot képviselve megváltoztassák, formálják egymás véleményét. A diákok nagyon jól ki- és megismerhetők egy-egy hasonló beszélgetés során, ezért tetszett nekem ez a feladat a legjobban. A diákokról alkotott képem ennek hatására változott.

A *harmadik* feladatot a hatodikosok körében dolgoztam fel. A foglalkozást csoportalakítással kezdtük puzzle darabok húzásával. A kis mozaik darabok egy-egy képet rejtettek, melyeknek megfelelően létrejöttek a csoportok. A csapatok egy-egy képviselője húzta ki a feladathoz tartozó kártyát, melyhez

azonnal gyűjteni kezdték a lehetséges okokat. Szinte ötletroham kapta el a diákokat, rengeteg jó elképzelés született. Miután letelt az időkeret csoportonként felolvasták a lejegyzett gondolatokat, melyeket a többi csoporttagok kiegészítettek további ötletekkel. Előfordult egy-két vitás eset is, ami a nem egyértelmű fogalmazásból eredt, de a tanulók jól érveltek saját gondolatuk mellett, így sikerült meggyőzni a többi résztvevőt.

A feladatot hosszasan lehetett volna folytatni, mivel a diákoknak rengeteg jó ötletük volt.

A modul *negyedik* feladatát a nyolcadik osztályos tanulókkal próbáltam ki. Mivel a páros munkát kimondottan kedvelik, ezért örömmel vették a feladatot. Nyelvtani ismereteiket jól kiegészítette ez a feladat, mivel az interjúkészítést korábban már tanulták. A diákok ötletes, a szöveghez jól illeszkedő kérdéseket állítottak össze. A válaszok kidolgozása kicsit nehezebb feladat volt számukra, amit kevésbé értettem. Talán fáradtak voltak a gyerekek a foglalkozás napján, vagy kevésbé voltak motiválva. Érdeemesnek tartom a feladatot az esetleges újabb kipróbálásra akár másik csoporttal is.

A modul többi feladatának kipróbálására nem került sor.

A modul feladatai során a tanulók korábban szerzett ismereteiket alkotó módon hasznosították, valamint a modern ismeretelsajátítási módszereket, technikákat kipróbálták. Láthatóvá vált, hogy a tanulók által megszerzett ismeretek rendszerben jelennek meg saját tudásbázisukban, a különböző területeken szerzett ismereteket képesek integrálni. A foglalkozások értékelésénél mind az önértékelés, mind a célzott értékelés szerepet kapott. A csoporttársaktól kapott kritika építő jellegére kellett figyelmeztetnem a diákokat, hogy az a tanulók fejlődését szolgálják.

3. modul

A *digitális eszközök használatának lehetőségei* modul feldolgozását a második feladatsorral kezdtem. Az iskola könyvtára helyett az informatikateremben tartottam a foglalkozást. A tanulók két-háromfős csoportokat alakítottak, s közösen figyelték a feladat nyomtatott változatát. A megfigyeléseket először kiscsoportban beszéltek meg, majd közösen is. Érdekes volt a diákok felfedező képessége. A feladat által megadott weboldalon lelkesen, érdeklődve nézelődtek. Azoknak a tanulóknak, akik kevésbé voltak sikeresek a formák, alakzatok felismerésében, azoknak a diáktársak segítettek. A feladat alatt a tanulók együttműködtek társaikkal, végig segítőkészek voltak.

A feladat végén a tanulók önértékelést végeztek, melyet a pedagógiai visszajelzés egészített ki. A feladat internetes kiegészítése, a képek keresése és megfigyelése a tanulók kedvenc feladatává vált. Azóta is folyamatosan keresnek meg további források találásával.

A *harmadik* feladatot szintén az informatikateremben végeztük el, ahová előkészítettem a szótárakat, lexikonokat és egyéb segédleteket is. A csoportokat szókétyák segítségével alkottuk meg, melyek a dokumentumok jellemző tulajdonságait tartalmazták. Így jöttek létre a három fős csoportok. A feladat további részében minden csoporttag választott egy kifejezést, ügyelve arra, hogy minden szó feldolgozásra kerüljön. A szómagyarázat tetszőleges leőhely alapján történt, de a tanulók többsége az internetes forrást választotta. Itt ki kellett térnem a webes felületek megbízhatóságára, az elért információk valódiságára, annak ellenőrzésére. Érdekes, hogy a diákok többsége a könyvek helyett az interneten keresi kérdésére a választ. A feladat további részében a saját példa hozása kisebb fejőrést okozott néhány tanulónak, de a kiscsoportban ügyesen megbeszéltek a feladat ezen részét, valamit a mondatírást is jól megoldották.

Kitűnő feladat a szókénc fejlesztésére, a kiscsoportos együttműködésre, az internetes lehetőségek kihasználására.

A *negyedik* feladatot az előzőhöz kapcsoltan dolgoztam fel a tanulócsoporttal. A nyolcadikos tanulók érdeklődéssel kezdték a keresést a lapok internetes felületén. A feladat hosszúira sikeredett, mivel a keresett cikkekbe bele is kellett olvasniuk, de a ráfordított idő megtérült, hiszen nemcsak a kulcsszavas keresést tanulták meg, hanem a napilapok világába is bepillantást nyerhettek. Az elkészült gyűjteményt a csoportok bemutatták egymásnak, s röviden ismertették is a cikkeket.

A modul kipróbált feladatait a tanulók lelkesedéssel fogadták, végig aktívák, kitartóak voltak a foglalkozások alatt. A modul a mindennapjainkat körülvevő informatív világba kalauzolt, melyől a tanulók nem idegenkednek.

Javaslatok:

Az első modul első feladat /Együttműködés, emlékezet, figyelem fejlesztése/ táblázatának kérdéseit jól lehetne alkalmazni akár osztályfőnöki órán is, főleg új csoport átvételénél. Így nemcsak tanárként ismerjük meg a diákokat, hanem a csoporttársak is egymást. Szintén jól alkalmazható feladat lehet matematika órán, ahol a kommunikáció tantárgyközi jellege domborodhat ki.

Jól alkalmazható feladatokat tartalmaz a modul az informatika tantárgy adatbázis témaköréhez, ahol a hétköznap eseteiből adatbázist hozhatunk létre a diákokkal, így segítve őket a saját flow-élmény átéléséhez is.

Számomra hiányoztak az egyes feladatokra lebontott instrukciók, amely algoritmuszerűen tartalmazzák az elvégzendő feladatokat, nemcsak a feladatlírást, hanem a szükséges eszközöket, időbeosztást, pedagógiai célokat.

A modul egyes feladatait – főként a foglalkozások első perceiben – kiegészítettem különböző ráhangoló játékokkal, beszélgetésekkel, hiszen azt szerettem volna elérni, hogy a diákok aktívan vegyenek részt a foglalkozásokon.

Szintén a foglalkozások elején közösen alkottuk meg a csoportszabályokat. A szabályok megalkotásának aktív részesei voltak, hiszen a saját maguk által megalkotott szabályokat könnyebben tarthatjuk, tartathatjuk be.

A második modul feladatai szintén jól beépíthetők az osztályfőnöki órákba, vagy a magyar órák keretébe. Így a tanulók személyiségfejlődése nyomon követhető az egyes helyzetekre, szituációkra adott válaszuk, reakciójuk alapján. A harmadik feladatot más kártyákkal is meg lehetett volna csinálni, további lehetőségek elé állítva a tanulókat. De jól felhasználható feladat az ún. holtidő betöltésére is. Szinte bármikor „bedobható” feladat. Az interjúkészítés is jól beilleszthető feladat a tanítási órákba, bár hasonló feladatot alkalmazunk ott.

A harmadik modul sokszínűen illeszthető be a formális és az informális oktatásba. Az informatika mint eszköz jól hasznosítható nemcsak a tantárgyakban, hanem a mindennapi problémák megoldásában is.